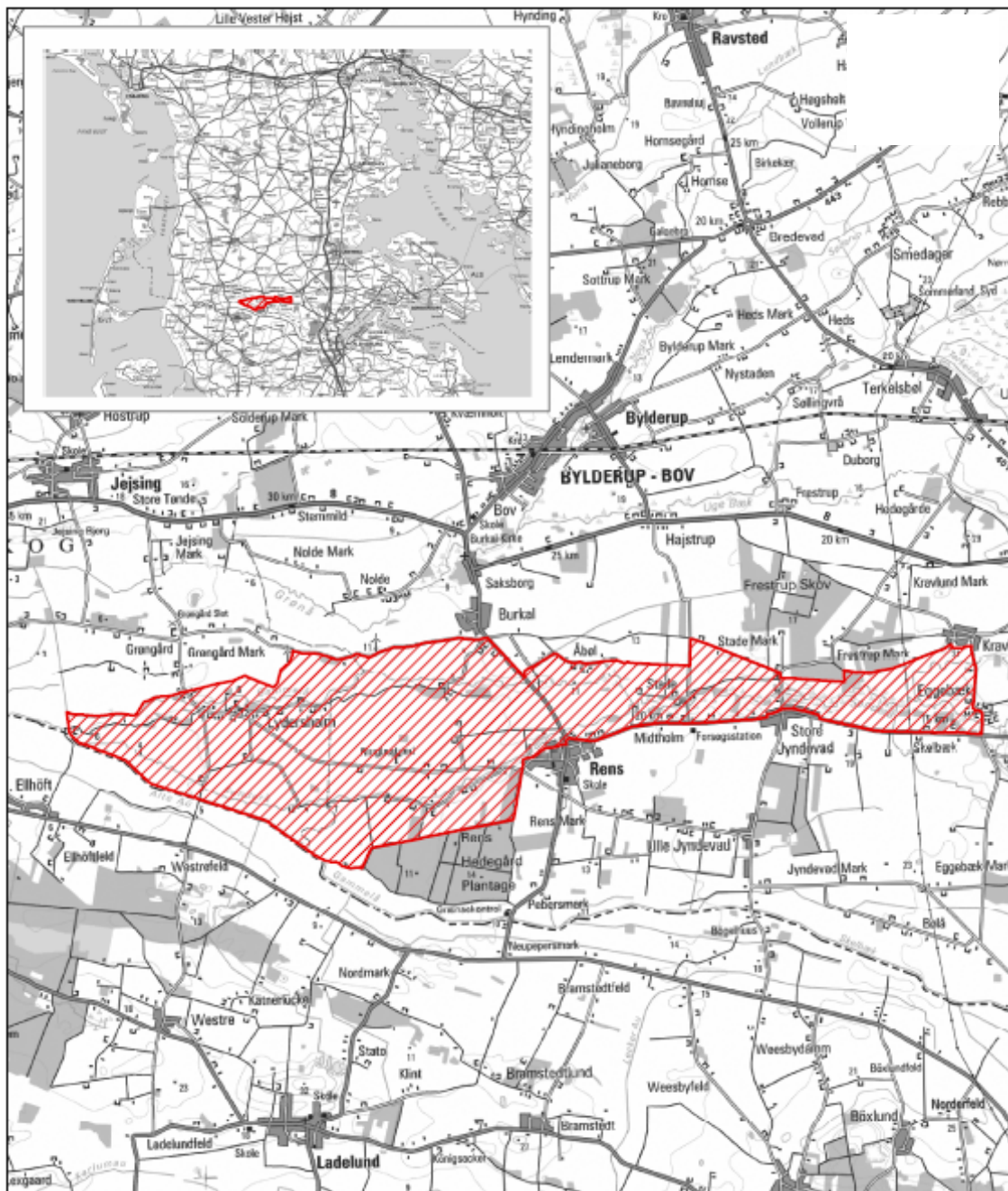

Fuglebeskyttelsesområde – Sønder Ådal

Sønder Ådal (F63)

 Fuglebeskyttelsesområde (F63)

0 2.000 4.000 Meter

1. Beskrivelse af området

Habitatområde:

- F63 Sønder Ådal

2659 hektar

Området er beliggende syd for Bylderup Bov og sydvest for Tinglev. Arealerne er privat eller kommunalt ejede.

Hovedparten af områdets arealer er landbrugsarealer i drift. I øst-vest-gående retning gennemskæres området af Gammelå (nordligt beliggende) og Sønderå (sydligt beliggende), som er en del af Vidåsystemet, der udmunder i Vadehavet. Sønderå er omfattet af habitatområde H90 (Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen). I de svagt markerede ådale langs vandløbene ligger enge, som især i den østlige del er fugtige og for en dels vedkommende opgivet indenfor de seneste årtier. Vandløbene ligger i næsten naturligt leje, da de ikke er blevet udrettet under reguleringskampagnerne i midten af 1900-tallet.

På en 15 km lang strækning af Sønderå er der gennemført et af de største VMPII-projekter i Danmark omfattende ca. 251 hektar eng. Vandløbsvedligeholdelsen er ophørt samtidig med at dræn og grøfter er blevet stoppet til. Det har forårsaget hyppigere og mere omfangsrige oversvømmelser, som på sigt vil fremskynde udviklingen af eng og sumpskov. Samtidig reduceres kvælstofbelastningen.

Engene i området var indtil 1980'erne fourageringsområde for flere ynglende storkepar. Områdets udpegningsgrundlag udgøres af arterne Rørdrum, Rørhøg, Hedehøg, Sortterne og Mosehornugle. Ingen af arterne er aktuelt registreret som ynglende. Til gengæld er Stor Hornugle registreret ynglende i den sydlige del omkring Rens Hedegård Plantage. Engsnarre er registreret spillende og der er fund af Rødrygget Tornskade i yngletiden (Dansk Ornitologisk Forening, 2006).

Nedenstående tabel giver et historisk overblik over antallet af ynglepar for arter fra fuglebeskyttelsesdirektivet (Danmarks Miljøundersøgelser, 2006; Skov- og Naturstyrelsen, 1995).

Art fra fuglebeskyttelsesdirektivet	1983 (SNS)	1989 (SNS)	1992-97 (DMU)	1998-2003 (DMU)
Engsnarre	-	-	0	+
Hedehøg	3-5	0	0	0
Krikand	-	0-1	-	-
Mosehornugle	1-2	0	0	0
Rørdrum	1	0-1	0	0
Rørhøg	1-2	0-1	0	0
Sortterne	5-10	0	0	0

2. Udpegningsgrundlag:

Fuglebeskyttelsesområder – Arter:

Y: Ynglende art.

Områdekode	Art	Status	Bestand
F63	Rørdrum	Y	0-1
	Rørhøg	Y	0-1
	Hedehøg	Y	0-1
	Sortterne	Y	0
	Mosehornugle	Y	0-1 ?

Kendte og potentielle levesteder

Engene i den sydvestlige del af området er potentielt levested for Hedehøg. Rørsumpsarealerne langs Sønderåens østlige del er potentielt levested for Rørhøg og Rørdrum. Det skønnes ikke muligt at pege på potentielle levesteder for de øvrige arter på udpegningsgrundlaget – Sortterne og Mosehornugle. Stor Hornugle yngler i Rens Hedegård Plantage udenfor fuglebeskyttelsesområdet, men bruger de nordligt beliggende arealer (indenfor området) til fouragering (Dansk Ornitologisk Forening, 2006).

3. Datapræsentation:

Oversigt over tilgængelige data:

Art fra fuglebeskyttelsesdirektivet	Bilag	NOVANA	Andre data
Rørdrum	Bilag 1, DOF	-	DOF, 2006
Rørhøg	Bilag 1, DOF	-	DOF, 2006; Grøn 1997
Hedehøg	Bilag 1, DOF	-	DOF, 2006; Grøn 1997
Sortterne	Bilag 1, DOF	2005	DOF, 2006
Mosehornugle	Bilag 1, DOF	2005	DOF, 2006

4. Foreløbig trusselsvurdering:

På baggrund af de tilgængelige data om naturtyper og arters forekomster (se kortbilag 2 og 3) er der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået i de følgende afsnit (4.1 – 4.6).

4.1. Eutrofiering

Vandkvaliteten i de større vandløb i området er bedret gennem de senere årtier, og vandkvaliteten vurderes derfor ikke længere at være begrænsende for fuglelivet. En afledt effekt af VMPII-projektet, som har til formål at forbedre vandkvaliteten, kan være at opdyrkningen af engene opgives. Det betyder dårligere chancer for at Hvid Stork kan genindvandre, men det skønnes ikke at have betydning for arterne på udpegningsgrundlaget.

4.2. Tilgroning

De vådeste enge i den østlige del er opgivet allerede i 1980'erne, og VMPII-projektet vil accelerere denne proces. Som anført skønnes det dog ikke at påvirke udpegningsgrundlaget direkte.

4.3. Hydrologi

Området har en relativt naturlig hydrologi, idet de større vandløb ligger i naturligt leje og væsentlige strækninger ikke vil blive vedligeholdt fremover. Det antages at ville medføre, at store dele af naturarealerne i området vil gro til i pilekrat. De øvrige arealer, som er i intensiv drift, forventes ikke at blive påvirket.

4.4. Invasive arter

Der er registreret Bisamrotte i området, og det må antages, at der er en del Mink (ikke aktivt overvåget/registreret). Mink kan udgøre en trussel for udpegningsarterne – og kan meget vel være den alvorligste trussel (udokumenteret).

4.5. Arealmæssige ændringer

Ekstensivt drevne arealer er opgivet i større omfang end andre steder i landsdelen, og et mindre antal små-arealer er overgået fra intensiv til ekstensiv drift – der foreligger ikke opgørelser.

4.6. Forstyrrelse af arter

I den nedre del af Sønderåen vides Rørdrum, Hedehøg og Rørhøg at blive forstyrret af rekreative aktiviteter. Det samme må antages at være tilfældet i resten af vandløbet.

Gæs og især Sang- og Pibesvaner raster om vinteren på de dyrkede arealer. Forstyrrelsen af disse skønnes at være begrænset, da de opholder sig på tidspunkter og arealer, hvor forstyrrelsen er minimal.

Udpegningsgrundlag	Trusselsvurdering	
Rørdrum	IV	Mangel på lavvandede områder til fouragering og rørskov af "passende" kvalitet. Forstyrrelse.
Rørhøg	IV	Mangel på egnede redesteder, forstyrrelse.
Hedehøg	IV	Forstyrrelse, prædation af yngel
Sortterne	V	Mangel på egnede rede- og fødesøgningsområder
Mosehornugle	IV-V	Mangel på egnede redesteder, måske også fødesøg.-områder

5. Modsatrettede interesser

Der skønnes ikke at være modsatrettede interesser i forbindelse med beskyttelse og bevarelse af arterne fra udpegningsgrundlaget.

6. Naturforvaltning og pleje

På en 15 km lang strækning af Sønderå er der blevet gennemført et VMPII-projekt omfattende ca. 251 hektar eng. Vandløbsvedligeholdelsen er ophørt samtidig med at dræn og grøfter er blevet stoppet til. Projektet indebærer at vandstanden hæves i ådalen som følge af, at vedligeholdelsen indstilles. Samtidig åbnes dræn fra de tilstødende landbrugsarealer, så vandet løber ud over engene. Det vil medføre en yderligere ekstensivering, og eventuelt begyndende tilgroning af engen.

7. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Nedenfor er angivet nykonstaterede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der aktuelt ikke indgår i udpegningsgrundlaget, men som vil skulle vurderes i forbindelse med en kommende revision af udpegningsgrundlagene. Det drejer sig eksempelvis om arter og naturtyper på bilag 1 eller 2 til EF-habitatdirektivet eller på bilag 1 til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Stor Hornugle er registreret ynglende. Engsnarre er registreret spillende og der er fund af Rødrygget Tornskade i yngletiden (Dansk Ornitologisk Forening, 2006).

Områdekode	Habitatnaturtype eller art
F63	Engsnarre
F63	Rødrygget Tornskade
F63	Stor Hornugle

Kun selve åløbet er habitatområde, og den habitat-naturtype, der er anført på udpegningsgrundlaget (vandløb med vandplanter, type 3260), er meget udbredt. Der er ikke konstateret andre naturtyper og der skønnes heller ikke at være basis for det.

8. Materiale-lister:

Liste over manglende data:

- Mangler data for udbredelsen af arter på udpegningsgrundlaget
- Mangler dokumentation af effekten af Mink som begrænsende faktor for sjældnere vandfugle

Liste over anvendt materiale:

- Danmarks Miljøundersøgelser (2006): *Udtræk af fugletællingsdatabaser for fuglebeskyttelses-områder og udpegningsgrundlag*, udsendt 23. februar 2006.
- Dansk Ornitologisk Forening (2006): *Udtræk af DOF-basen*. Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.
- Grell, M.B. (2000): *Forvaltningsplan for Hvid Stork*. Dansk Ornitologisk Forening
- Grøn, P., (1997): *Fuglenes reaktion på færdsel i Magisterkog, Rudbøl Sø og Vidå*. Sønderjyllands amt.
- Skov- og Naturstyrelsen (1995): *EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder*.
- Sønderjyllands amt (2002) *Projekt for Sønderå-dalen mellem Broderup og Rens*.

Liste over andet relevant materiale:

- Sønderjyllands amt (2002): *Regionplan 2001-2012*.
- Sønderjyllands Amt (2001): *Forslag til genskabelse af vådområder ved Bremsbøl langs med grænsevandløbet Sønderå i Tøndermarsken*.
- Sønderjyllands Amt (2001): *Biologisk forundersøgelse i forbindelse med ådalsprojekt langs Sønderå ved Hasbjerg Sø*. Udkast. Bio/consult as.

Bilag

Bilag 1: Dansk Ornitologisk Forening (2006): *Udtræk af DOF-basen*. Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.

Bilag 1: Dansk Ornitologisk Forening (2006): *Udtræk af DOF-basen.* Bearbejdet af Peter Lange, Naturplan.

dof delområder:

St. Jyndevad	539175	F63
Rens	539225	F63
Sønderåen, Hovmose - Rens	539301	F63
Sønderåen, Rens - Stade	539302	F63
Sønderåen, Stade - St. Jyndevad	539303	F63
Sønderåen, St. Jyndevad - Eggebæk	539304	F63
Rens Hedegård Plantage	539700	F63
Lydersholm	541460	F63

forekomst af arterne på udpegningsgrundlag samt bilag1 arter jf. dofbasen, max. antal fugle 2003-2005:

ARTNR	ARTNAVN	Lydersholm	Rens	Rens Hedegård Plantage	Store Jyndevad	Sønderåen, Hovmose - Rens	Sønderåen, Rens - Stade	Sønderåen, Store Jyndevad - Eggebæk
01340	Hvid Stork				2			
02390	Rød Glente	1						
02600	Rørhøg				1			
02610	Blå Kærhøg	2	1		1			
02630	Hedehøg	2	1				1	
04210	Engsnarre	9	8					
07440	Stor Hornugle			1				
07680	Mosehornugle	1						
08310	Isfugl		1		1			
15150	Rødrygget Tornskade				1			

Noter: Evt. ynglefund af blå kærhøg og stor hornugle hemmeligholdes i dofbasen.

forekomst af liste-1 arter udover arterne på udpegningsgrundlaget:

Rød glente: trækgæst.

Blå kærhøg: de nævnte fund er træk- og vintergæster.

Engsnarre: registreret spillende ved nattællinger. Fuglenes præcise placering er angivet i noterne til de enkelte poster.

Isfugl: vintergæst.

Rødrygget tornskade: et fund i yngletiden.

bemærkninger til datasættet:

Området er kun sporadisk optalt, dog mange grundige natlyt efter engsnarre.